Το εσωτερικό ανθρώπινο σύμπαν (Αρχ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 15 Μαρτίου, 2023

Ἀπὸ τὴν Ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα φιλόσοφοι, κοινωνιολόγοι καὶ θεολόγοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ψυχαναλυτὲς ἀσχολοῦνται μὲ τὸ τελειότερο δημιούργημα, τὸν ἄνθρωπο καὶ εἰδικότερα μὲ τὸν **ἐσωτερικό του κόσμο**. Ὅλοι ἔχουν ἀποφανθῆ ὅτι ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι εὐρύτερος καὶ δυσκολότερος «εἰς τὸ κατανοηθῆναι» ἀπὸ τὸν ἐξωτερικό. Ὁ Πασκάλ ἔλεγε: «Τὸ σύμπαν μᾶς κατέχει μὲ τὴν ἔκτασίν του, ἐμεῖς τὸ κατέχουμε μὲ τὴν σκέψιν μας»

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ οἱ πρωτοπόροι Ἕλληνες ἐρευνητὲς, ὅπως ὁ Θαλῆς κι ὁ Δημόκριτος, στράφηκαν περισσότερο πρὸς τὸ ἐξωτερικὸ σύμπαν, γιατί, ὅπως διεκήρυσσαν, αὐτὸ εἶναι μικρότερο καὶ πιὸ εὐπρόσιτο σὲ σχέση μὲ τὸ ἀνθρώπινο ἐσωτερικὸ σύμπαν.

Ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὄχι μόνον ἕνας ἄριστος φιλόσοφος, ἀλλὰ καὶ σπουδαῖος ἐπιστήμονας, θεωρητικὸς καὶ ἐμπειριστής, καθόρισε τὸ ψυχολογικὸ δόγμα, μέσα ἀπὸ τὴν ψυχολογία ποὺ ἐκτίθεται στὸ ἔργο του «Περὶ ψυχῆς», ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα ἔργα του.

Σήμερα, μὲ τὴν πρόοδο τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους, ἂν καὶ ἔχουμε ὀργανωμένη μιὰ ἀνθρωπιστικὴ ἔρευνα καὶ καλύτερη ἀντίληψη γιὰ τὸ ἀνθρώπινο βαθύτερο «εἶναι», ἡ ψυχανάλυση καὶ οἱ ψυχολογικὲς μέθοδοι, δυστυχῶς δὲν ἀπέδωσαν οὐσιαστικὰ ἀποτελέσματα. Μᾶλλον πολλὲς φορὲς προκάλεσαν καὶ προκαλοῦν σύγχυση, ἐπειδὴ, ἐν πολλοῖς, ἀγνοοῦν –σχῆμα βεβαίως ὀξύμωρο– κι αὐτὴν ἀκόμη τὴν ψυχοσωματική μας σύνθεση καὶ ὕπαρξη. Παρέμειναν καὶ παραμένουν στὶς τεχνητὲς διαπιστώσεις τῶν διαφόρων πτυχῶν τῆς ζωῆς μας. Ὅταν ἐρευνᾶς κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ ψυχολογικὸ βάθος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ ὁδηγηθῇς σὲ ἀδιέξοδο. Γι᾽αὐτὸν τὸν λόγο βρέθηκε ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος σὲ προσωπικά, κοινωνικὰ καὶ παγκόσμια ἀδιέξοδα.

Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιο καὶ μέσα στὸν χῶρο τοῦ Ὀρθοδόξου «ψυχοθεραπευτηρίου», ποὺ εἶναι ἡ Ἁγία Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας. Ἐκεῖ συνεργάζονται, συναρμονίζονται καὶ ἀλληλοπεριχωροῦνται τὸ ἀνθρώπινο μὲ τὸ Θεῖο, τὸ κτιστὸ μὲ τὸ ἄκτιστο, τὸ γήϊνο μὲ τὸ οὐράνιο, τὸ χρονικὸ μὲ τὸ ὑπερχρονικὸ καὶ αἰώνιο. Ἄλλωστε ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ ἀποκάλυψε πρῶτος τὸ χάος

τοῦ ἀσυνειδήτου. Γιὰ παράδειγμα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν γράφῃ στοὺς Ρωμαίους: «*βλέπω ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός*» (7, 23), ἀποκαλύπτει τὸ βάθος τῶν ἀρχετύπων, τὴν κληρονομικότητά μας καὶ τὸν βαθύτερο ρόλο ποὺ παίζουν ὅλα αὐτὰ στὴν προσωπικότητά μας. Ἀναδύει ἀμέσως τὸ βάθος τοῦ ἐσωτερικοῦ «εἶναι» τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν διχασμὸ ποὺ ὑφίσταται, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνοχικὸ αἴσθημα.

Μὲ τὸν διχασμὸ ἕνεκα ἐνοχῆς πασχίζουν οἱ ψυχαναλυτὲς καὶ οἱ ψυχολόγοι, χωρὶς νὰ καταλήγουν πουθενά. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅμως, θέτει τὸ θέμα αὐτὸ ἐπὶ ὑπαρξιακῆς βάσεως. «*Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; χάρις δὲ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν*» (Ρωμ. 7, 24). «Εἶμαι –μᾶς λέγει– ὁ ἁμαρτωλότερος τῶν ἀνθρώπων, ὅμως, σώζομαι». Λυτρώνεται διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἑνώνεται μαζί Του. Καὶ αὐτὴ ἡ ἕνωση γίνεται μέσῳ τῶν Ἁγίων Μυστηρίων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Ὄχι μόνον στὰ κείμενα, τὰ ἀναφερόμενα στὸν Ἀπόστολο Παῦλο, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλη τὴν Ἁγία Γραφὴ ἀποκαλύπτονται τὰ ἀνθρώπινα βάθη κατὰ συγκλονιστικὸ καὶ πρωτότυπο τρόπο. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες, τὰ θεωμένα αὐτὰ μέλη τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ἐβίωσαν τὶς ἐσωτερικὲς ψυχολογικὲς διακυμάνσεις καὶ τὸν μυστικὸ ἀγῶνα γιὰ τὴν κάθαρση τῆς καρδίας των καὶ τὸν φωτισμὸ τοῦ νοῦ ἀπὸ τὸ ψυχικὸ σκότος. Αἰῶνες πρὶν παρουσιασθῇ ἡ ἐπιστήμη τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους οἱ Νηπτικοὶ Πατέρες τῆς ἐρήμου, ἀλλὰ καὶ τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας ἐμπνεύσθηκαν καὶ παρουσίασαν τὸ «εἰδεχθὲς τῆς ψυχῆς» καὶ ἀγωνίσθηκαν γιὰ τὴν πνευματικὴ θεραπεία.

Δὲν εἶναι δυνατὸν οἱ ἐπιστημονικὲς μέθοδοι τῆς ψυχολογίας νὰ θεραπεύσουν τὸν «κατ᾽ εἰκόνα» Θεοῦ πλασθέντα ἄνθρωπο. Ἡ σύγχρονη ψυχολογία, ἡ ψυχολογία τοῦ βάθους, δὲν ἔχει ὁλοκληρωμένη ἀντίληψη περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Μόνον ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ σωτήριο φάρμακο, μᾶς ἐπισημαίνει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. **Ἡ θεραπεία εὑρίσκεται στὴν ἀπομάκρυνση τῆς ἁμαρτίας ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι ὁ ἄνθρωπος**.

Τὸ ἐσωτερικὸ σύμπαν, τὸ ἀπέραντο βάθος τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὕπαρξή μας φωτίζεται καὶ θεραπεύεται ὄχι μὲ τεχνικὲς μεθόδους καὶ ἐπιστημονικὰ ἀνθρώπινα τεχνάσματα, ἀλλὰ μὲ τὸ ἄκτιστο φῶς τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ καὶ τὰ πνευματικὰ φάρμακα τῆς Ἁγίας Του Ἐκκλησίας.

Εἶναι εὐκαιρία στὴν περίοδο ποὺ εἰσήλθαμε καὶ διανύουμε τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς νὰ ἀσχοληθοῦμε περισσότερο μὲ τὸν ἐσωτερικό μας κόσμο καὶ νὰ προστρέξουμε στὸ Ὀρθόδοξο ψυχοθεραπευτήριο τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ὅπου μέσῳ τοῦ πνευματικοῦ Πατρὸς θὰ δυνηθοῦμε νὰ εὕρουμε τὴν λυτρωτικὴ διέξοδο ἀπὸ τὰ ἀδιέξοδα, τὰ ὁποῖα κατακλύζουν τὴν ζωή μας.